

Vastine vuoden 2025 arviointikertomukseen / sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta 1.9.2026

298/00.03.00/2025

Kunnanvaltuusto velvoitti kunnanhallitusta pyytämään (kunnanvaltuuston kokous 8.6.2026 §) lautakunnilta selvitykset ja kuvaukset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai on ryhdyttävä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta sekä toimittamaan selvitykset ja kuvaukset kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle tiedoksi viimeistään syyskuun 2026 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunnan mukaan on syytä kiinnittää huomattavasti vahvemmin huomiota lasten ja nuorten kasvavaan mielenterveysongelmien kokonaisuuteen ja suunnitella toimivia ratkaisuja ongelman vähentämiseksi. Varhaiskasvatuspalveluissa tähän pyritään löytämään ratkaisuja tarjoamalla henkilöstölle Lapsen mieli -koulutus tammikuussa 2027. Opetuspalveluiden henkilöstölle tarjotaan syksyllä 2026 FRIENDS-koulutusta. FRIENDS on vaikuttava menetelmä lasten ja nuorten tunne-, vuorovaikutus- ja mielenterveystaitojen vahvistamiseen sekä ahdistuksen ennaltaehkäisyyn.

Tarkastuslautakunnan huomiona nousi esiin, että yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa tulee edelleen panostaa ja kehittää sitä. Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa pyritään vahvistamaan verkostomaista työtettä ja vahvistetaan yhteistyötä lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon sekä koulukuraattori- ja koulupsykologipalveluiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan huomiona oli sivistyslautakunnan poikkeaminen yleisistä linjauksista varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen suositelluista kansallisista ryhmäkoista. Ryhmäkoot ovat tähän nähden pienemmät. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa noudatetaan varhaiskasvatuslain 35 § päiväkodin henkilöstön mitoituksesta ja ryhmät muodostetaan tämän mukaisesti. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia. Perusopetuksen ryhmäkokoihin on 1.8.2025 alkaen vaikuttanut tuen uudistus. Vihdissä ryhmäkokoihin vaikuttaa myös oppilaaksiottoalueet ja lähikoulu-periaatteet. Näitä tarkastellaan palveluverkkotyön yhteydessä.

Tarkastuslautakunta huomioi, että lasten ja nuorten kulttuuritarjontaan tulisi panostaa entistä enemmän henkisen hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Varhaiskasvatuksessa tehdään Vihdin kulttuuripalveluiden kanssa yhteistyötä kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti. Esioppilaille on kahden vuoden ajan suunniteltu ja toteutettu yhdessä kulttuuripalvelujen kanssa retkipäivä, joka on osa kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Perusopetuksessa noudatetaan uutta kulttuurikasvatussuunnitelmaa, joka on valmistunut keväällä 2026.

Tarkastuslautakunnan mukaan lasten ja nuorten liikunnallisten elämäntapojen edistämistä ja lisäämistä tulee jatkaa. Varhaiskasvatuksen pedagogisena painopisteenä on edelleen toimintakaudelle 2026-2027 Leikin ja liikkumisen pedagoginen merkitys lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle, henkilöstön toiminnalle, toimintakulttuurin muutokselle tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle sekä oppimisympäristöjen rakentamiselle.

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tuli perusopetuslain muutoksen myötä velvoittavaksi elokuusta 2026 alkaen ja se on myös 1.8.2026 voimaan tulleessa opetussuunnitelmassa kirjattu.

Kaikki Vihdin peruskoulut ovat rekisteröityneet mukaan valtakunnalliseen Liikkuva koulu -ohjelmaan, joka osaltaan tukee liikunnallisen elämäntavan edistämistä. Jokaisella koululla on nimetty opettaja/opettajat, jotka vastaavat Liikkuva koulu -toiminnan kehittämisestä omalla koulullaan. Toimintaa arvioidaan lukuvuosittain hyödyntäen Liikkuva-koulu ohjelman nykytilan arvio-työkalua.

Liikunnallista elämäntapaa edistetään lisäämällä lasten ja nuorten liikkumista, tukemalla ja parantamalla lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja vahvistamalla liikunnan merkitystä koulun toimintakulttuurissa. Koulut kirjaavat koulukohtaiset toimenpiteet liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi lukuvuosisuunnitelmaan. Toimenpiteet voivat kohdistua mm. siirtymiin, opetustilanteisiin, tapahtumiin, istumisjaksojen katkaisemiseen, koulumatkojen liikkumiseen lihasvoimin ja välituntitoimintaan.

Tarkastuslautakunnan mukaan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on edelleen syytä kiinnittää huomiota. Psykkisistä syistä johtuvat työntekijöiden poissaolot olivat hieman lisääntyneet vuodesta –24. Myös palvelukeskuksittain jaossa sivistyspalvelujen sairauspoissaolot olivat kasvaneet 14,3 --> 16,9 poissaolopäivään/henkilötyövuosi. Lisäksi koulutusta ja etenkin esihenkilöiden johtamistaitojen koulutuksia on vieläkin syytä jatkaa. Työturvallisuusilmoitukset ovat edelleen merkittävän suuressa osassa sivistyspalveluissa. Toimenpiteitä niiden taustojen selvittämiseksi on toteutettu, mutta ei vielä riittävässä määrin. Varhaiskasvatuksessa henkilöstön työhyvinvointia seurataan siihen suunnatun kyselyn avulla sekä esihenkilöiden toimseta arjessa päivittäin. Varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden esihenkilöillä on aktiivisesti käytössä Vihdin kunnan varhaisen tuen malli, jonka avulla pyritään tukemaan henkilöstöä myös psyykkisten syiden osalta. Johtajuuskoulutusta on varhaiskasvatuksen esihenkilöille on ollut tarjolla ja he suorittivat lähiesihenkilötutkinnon 2025-2026. Varhaiskasvatuksessa jatketaan henkilöstön kouluttamista haastavien ja aggressiivisten tilanteiden ennaltaehkäisyyn ja hallintaan MAPA –koulutuksen avulla. Opetuspalveluissa sairauspoissaolot ovat vähentyneet vuodesta 2024 vuoteen 2025 8 %. Opetuspalvelut järjestää opetuksen henkilöstölle (opettajat, rehtorit, koulunkäynnin ohjaajat, kouluvalmentajat) koulukohtaiset turvallisuuskoulutukset syyslukukauden 2026 aikana.

Tarkastuslautakunnan analyysin mukaan kunnanpalveluverkkoa ja toimintamalleja on kehitettävä kunnan suurimmalla tehtäväkentällä sivistystoimissa vastaamaan väestö ja veropohjaa. Sivistyslautakunta on käsitellyt 26.5.2026 kokouksessaan pykälässä 33/2026 Sivistyspalveluiden kehittämistä huomioiden toimintaympäristön muutokset. Lautakunta on silloin päättänyt seuraavaa:

1. Sivistyslautakunta käynnistää välittömästi oppilaaksiottoalueiden päivittämisen niin, että uudet oppilaaksiottoalueet ovat käytössä viimeistään 1.1.2027 alkaen.
2. Sivistyslautakunta koostaa koulukohtaisen listauksen toimenpiteistä laskeneiden ryhmäkokojen kasvattamiseksi lukuvuodelle 2026-2027 ja lukuvuodelle 2027-2028.
3. Sivistyslautakunta valmistelee esityksen lasten määrän kehityksen edellyttämistä muutoksista opetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoon sekä laatii tähän liittyen palveluverkon kehityssuunnitelman talousarvion 2027 valmistelun yhteydessä.
4. Kohdan 3 osalta sivistyslautakunnan työskentelyä ohjaa valtuuston talousarviossa määrittelemä strategisen tavoitteen aikataulu, jonka mukaisesti vuoden 2026 aikana valtuuston tulee päättää toimenpiteistä sivistyspalveluiden kehittämiseksi.

Toimivalta

Valmistelija

Mari Haapanen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 537 3340

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen

Ehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen arviointikertomuksen sekä vastineet ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle liitteen mukaiset selvityksen tarkastuslautakunnan havaintojen ja selvityspyyntöjen mukaisesti.

Päätös

Tiedoksi